

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłał,
Strowja će
Swójbny statek
A twój swjatoł
Zradny je.

Za slaw sprócnu
Napoj mócnu
Lubosć ma;
Bóh pak swěrnny
Přez spar měrnny
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwał
Swěrnje džěłał
Wšědny dny;
Džěň pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes ma
Njeh čí khma
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! P

Šserbske njeđželske kopjeno.

Wudawa so kóždu kóbotu w Smolerjez knihičisčezěrní w Budyschinje a placzi šchtwórtlětnje 1,50 hr.

19. njeđžela po swjatej Trojizy.

Jeř. 55, 8 a 9.

Je sakladna wěrnosć našeje šchesczjansteje wěry, so Bóh wschitko widži. Žadny žlepny wuřad, kiž na jeneho sbože a wjekele, na druheho njesbože a srudobu sezele, abo morme sakonje pschirody, po kotrychž so wschitko stanje, njeńježa nad nami, ale Bóh tón šnješ. Wschitko stanje so po Božej woli, psches Božu móž. Bóh je, kiž lóft a wětry wodži, tež wschitke mřózele. Bóh wodži historiju ludow, kaž žiwjenje kóždeho jenołiweho čłowjeka. A šhtož Bóh čžini, wscho dorbe je. Wón wschak je wschehomudry, haj wón je lubosć; tehodla njemóže žane druhe myšle měcz, hacž myšle měra a sboža, a wschitko dyrbi k našemu lěpschemu žlužicž. Šak krařna je tuta wěra! Wona pokřwlni a směruje, troschtuje a wobsoži wutrobu, wona wosnje srudobje jeje hórkosć, wobčežnosćam jich žahodlo a žamo žnjereži jeje štrózele. Derje temu, kiž to wěri; tón je derje šhowany we wschitkich wichořach a njemjedrach žwojeho žiwjenja. Šak k wobžarowanju pak žu čži, kóřiz tutu wěru nimaju: Woni nimaju žaneho šchřita pschecžitwo šchumjazny žolman horjow a njesbožow, štarosćow a nuř. Žadny džiw njeje, so wjele wot nich — a to runje čži najlěpschi — do šadwělowanja šapadni.

Mařch ty tutu wěru, luby čžitarjo? Je wona we twójej wutrobje tjweřdže šakožena? We našim čžaku řhabla wschitko, niž jenož w politiškich a hospodařškich naležnosćach, ale tež we nabožiškich wěrnosćach. Žich wjele wojuja tež pschecžitwo wěre do Božeho wodženja a pytaju jako njwěrnny dopokajacž. A my njemóžemy přecž, so wopradowže to a žanne po šdacžu pschecžitwo tutej wěre žwědcži, a tehodla wobčežuje w našich dnjach to

praschenje: šak šnježe so to s našej wěru do Božeho wodžerja? wjele wutrobom. Wěseže žy tež ty so husto šak praschal a ty žadajch žebi po jařnyu wotmoloženju. W našim tekseže datwa jo Bóh žam.

Moje myšle nježu wasche myšle a wasche pucže nježu moje pucže, praži tón šnješ.

W tutych řlowach našeho Boha wupraji so

1. hórka wěrnosć,
2. šbóžna wěrnosć.

1. So Bože myšle s našimi myšlemi husto psches jene nježu a jo žu Bože pucže husto žple hinasche, hacž te, kotrež čžemy my hieč, to ničto přecž njemóže. Šdnyž na řjanyh dnju psches pola a hona džemy, dha wuřnajemy s psalmištom: šnježe, šak žu tvoje škutki šak wulke a šak je jich šak wjele. Ty řy je wschitke šak mrdre wuřtajil. Ps. 104, 24. Ale hdyž potom wiđimy, šak trajne wojowanje wo žiwjenje w pschirodže řnježi, šak to řyluške to řlabiške poduřnež pyta, šakže wupuřćenje nje-wjedra, powodženja a šemjerženja dokonjeja, dha wotucži w naš to praschenje: Stanje so to wopradowže psches Bože wjedženje? Je to mrdre wuřtajene? Abó šponu na historiju Božeho wuřwoleneho luda. Šako běške Bóh řsraelske džecži s řgyptowskeho wotrocžkowsťwa wumohl, dha žu žebi wěseže myřłili: něř pomjedže wón naš na runym pucžu do kraja, kotryž je wótžam řlubene. Ale šhto so šta? 40 řet dyrbjachu w puřčžinje pschecžymacž, a wot wschitkich, kóřiz běchu s řgyptowskeje wucžahnyli, řu jenož 2 do řlubjeneho kraja pschishli. Šponu na to, šhtož je so w pošlednich řetach w našim ludu štało: na tu wóžnu, kotraž je ša jich wjele šamjeń pohórščenja a nastorka; — šak móžesche Bóh tutu žakostnu wóžnu pschidacž? Njeby wón jei

sadźewacž dyrbjał? A poraženje našeho luda. Mny bęchmy twjerdze pscheswęczeni, so budže Bóh nam dobyče dacž, dofelž je naša węż prawta. A hdyž dyrbimy nětk tež pschidacž, so je naš lud dopokasał, so dobyča hódny njeje, šu dha našci dobyczetšy nejepscheczjeljo lěpsche dżyli my? Těndželczenjo, kotsiž njejšu kaž něhdy Herodasch džēczi jeneho męsta, ale wjele stotřaz džęczi psches hlód morili; Amerikansz, kotřichž pschibóh je mamon; Franzosjo, kotřichž hidženje žaných njesow nima? Bóh dyrbi tola wschitko po prawdze widžecz. Ja wěm, so je jich wjele, kotsiž s tajkimi a podobnymi myšlemi šwoju dušchu pschematruja. Schto praji Bóh k temu? Wón praji: Moje myšle njejšu wasche myšle a wasche pucže njejšu moje pucže. To je wěrnoscž, ale jara hórka.

Abu hladaj do žiwjenja jenotliwych ludzi. Tu leži utodzenz na dolhim czežkim khoroložu. Žadny lékař njeje jemu pomhacž mohł. Třdžen po druhim, měřaz po druhim je šo minyl. Róždy džěn je nowe boloscže pschinyešl. Nětk je wón wšchón wošlabjeny. A tola wiřh wón na žiwjenju, chze tař rady jako žiwy bycz. Jeho pschetušni hladaja jeho šwěru, ale woni wjedža, so je wschitko podarmo; po lubym khorým je šnjercž šwoju ruku wupšchestręla ale móže hišchče dolho třeč, so šo jeho dótknje. Móžeš šo džiwacž, hdyž šo praschēja: Čehodla njerumóže Bóh jeho s tuteho hubjenšwa, hdyž je žiwjenje jemu a nam jenož wulka cžeža? A tam bydli stara wotka, nadawši šwojeho žiwjenja je dalno dokonjala, nětk je sprózna a žiwjenja šhta, a žada šebi horzo precž cžahucž a k šwojemu Šbóžnikę hieč; ale wona dyrbi žiwa wostacž a dyrbi docžafacž, so jeje lubowane džęcžodžęcžo w psche žiwjenja wumrje. To je tola žyle pscheczivo našchim myšlam. Po našich myšlach dyrbjalo tař šo itacž, so šo pobóžnym derje wjedže a bjesbóžnym hubjenje. Ale schto widžimy huřto? Bjesbóžni šu w šbožu a wjeřelu žiwi, a pobóžni dyrbja wjele cžerpicz; prawo podleži a njeprawda dobydže. Njech je došč tajkich pschifladow. Schto praji Bóh k nim? Wón praji: „Moje myšle njejšu wasche myšle a wasche pucže njejšu moje pucže“. A mny dyrbimy pschidacž, so je to wěrnoscž, ale hórka, a nam padnje huřto žeřto, šo do teho podacž. Mz jenož džęczi pľakaja hórke řylšy, hdyž staršchi hinař chzedža a cžinja hacž woni jo šebi pschēja, ale tež dorosežentym chze wutroba šo šamacž wot řrudoby, hdyž šu Bože myšle druhe hacž jich myšle a Bože pucže hinasche hacž te, kotřez chzedža woni hieč.

Alle čehodla steja šebi Bože myšle a pucže a našche tař napscheczivo? Tež na tuto praschenje dawta nam Bože šlowo hórke wotmoltwienie. To je plód hręcha, s kotřymž ludžo tař huřto lohšomšleni rajfaja. Jako Bóh cžlowjeka štwori, dha chžysche wón, so šu jich myšle a pucže s jeho myšlemi a puczemi psches jene. A tař běšche w paradisu. Alle jako Šadam a Šewa do hręcha šwolishčej, dha džęlichu šo jich a Bože myšle a pucže, a nětk pľaczi ta hórka wěrnoscž: moje myšle njejšu wasche myšle a wasche pucže njejšu moje pucže, praji tón řnjęš. S řpóšnaj luby řchesežijano: psches našču winu je šo to štalo. Njepraj, hdyž Bóh cže hinař wjedže, hacž ty chžęšch: Bóh je mje wopuschcžil, abo řadny Bóh njeje, hewaf njeby šo to štalo; ně, podaj šo do Božich myšlow, dži po Božich puczach, hdyž tebi tež cžeřto padnje. A wopomni, so njeje jenož hórka a wěrnoscž, so šu Bože myšle druhe a Bože pucže hinasche hacž tvoje, ale so je to tež šbóžna wěrnoscž.

2. Šaj, Bohu budž džak, so nješu Bože myšle našche myšle a našche pucže Bože pucže. Pschetož potom bychmy najhubjenšchi njes wschitkimi štworjenjemi byli. Bóh wschaf by pschęstaf Bóh bycz, by nam njerosomnym cžlowjekam runy byl a my bychmy węcžnje řhubjeni byli: ničtó njeby nam pomhacž mohł s našeho hubjenšwa. Teřodla praju ja: je šbóžna wěrnoscž, so našche myšle a pucže njejšu pschesjene s Božimi myšlemi a pu-

czemi. A Bože myšle a pucže njejšu jenož hinasche hacž našche, ale šu tež wschschę, tař wjele wschschę hacž šu njebjęša wschschę džyli semja, potajkim njerurjekniwoje wschschę. To šo ja naš řchesežijanow po prawym šamo wot šo řrořmi. Mny cžlowjekoj widžimy wschaf jenož, schtož je psched woczomaj, a my wěmy se šwojeho řhonjenja, tař huřto šu našche myšle a pucže žyle wopacžne. Bóh pař je wschowędomny, wschchomudry, wón wě wjele lępje hacž my, schto k našchemu lępschemu šluži a wón řnaje tón prawy pucz, kotřý k našchemu wěrnemu šbožu wjedže. Schto pař je našche wěrne šbože? To je šbože našcheje njeřmjertneje dušche, ta węcžna šbóžnoscz. Mny njejšmy k temu na semi, so šmy tu wjeřeli a šbožowni, ale so junu šbóžni budžemy. Alle huřto řabudžemy to, a mamy šwoje řemške šbože ša to najwažnišche abo męnimy, so móže šo našche cžagne a węcžne šbože řjednocžicz. Alle Bóh wě, so to šo njeřodži, so tu huřto řrute: pař — pař pľaczi. A duř chze Bóh naš tón pucz wješcz, kotřý k našchemu wěrnemu węcžnemu šbožu wjedže. Njehasch ty tón pucz hieč? Njedyřbišch ty šo Bohu džakowacž, so njejšu jeho myšle tvoje myšle a tvoje pucže jeho pucže. Węcšče, huřto je Bože wodženje džitwne, so my je řrořmičž njeroměmy. Alle wopomni, so je Bože wodženje podobne drořotnemu rubej. Na šlidnym boku tajšeho ruba widžišch lute nitki, kotřez po řdacžu bješ porjada tam a šem leža, ale na prawym boku je s tuthč nitkow řrařny wobras w najřenišchich barbách nastaf. Tař widžimy tež my pschi Božich wodženjach huřto mohł řjeř řpódny šof, ale druhdy pokáže Bóh nam tola řrařnoscz a mudroscz šwojich myšlow a puczom. Špomni na Šosefa. Jako bě wón wot šwojich bratrow jako wotročł pschedaty, jako bě wón psches bješbóžnu řonřku w Čgyptowřkej do jastwa cžignjeny, dofelž jeje hręščne řadanje wopokasa, dha drje tež njeje Bože wodženje řrořmič. Alle řpóžišcho je wón řpšnal, kař derje je Bóh s nim cžinił. Psches tajke džitwne wodženje je wón šo wuczřiščil wot wschelafich hrořnych njerocžintow, je šwojeho nana a bratrow wukřowaf wot řalořtneje řnjercče psches hlód a my wěmy, so buchu psches to řsraelske džęczi do Čgyptowřkej wjedžene, hdyž buchu wulki lud, kotřý je Bóh řpšđišcho ša šwoj lud wustwolil. Abu řpomni na Šesufowe cžerpjenje a wumrjecže. Šdy bychmy jako jeho pscheczjeljo pod jeho řchřžom štali, my bychmy runje kař jeho wuczřomniřy řatorňjени byli a bychmy s nimi řkoržili: my šo nadžijachmy, so budže řsraela wumóž a nětk je wón jako řlóstnik wumręł. Alle nětk wřřkamy s řalowom: S kajta hľubofoscž teho bohafřwa, woboje teje mudrosczę a wędomnosczę Božeje! Nětk wěmy, psches šwoje cžerpjenje a wumóženje je našč Šbóžnik do šwojeje řrařnosczę řaschól a je naš wumohł wot wschitkich hręchow, wot řnjercče a wot cžertowřkej mořy. A njejšy tež ty řřžom řhonil, kař derje běšche, so njejšu šo tvoje nadžije, na kotřichž tvoja wutroba něhdy wřřasche, dopjelnife, so njejšu šo tvoje wotmyšlenia, wot kotřichž ty něhdy męnješche, so šbože tvojeho žiwjenja wot nič wotwřřuje, tebi radžitel. A hdyž nam tař někotre myšle a tař někotre pucz našeho Boha potajent wostanje, junu budžemy je w šwětle řpšnacž a budžemy šo džakujo a řhwalujo tež ša řchřž a řrudobu wuřnacž: njeje jenož hórka ale šbóžna wěrnoscž, so Bože myšle njebęchu našche myšle a našche pucže Bože pucže. Duř njecžřni šwoje dowęrienje precž. Šdyž Bóh jo hinař cžini, kař ja chžu, dha cžinju ja, kař wón chze, a mój wostanjemoj dobrej pscheczęlaj. Řřhodž te pucže, kotřez Bóh tebje wjedže w tej węcšosczi: Bože pucže šu pschęzo dobre a prawe; hacž wjedže džitwne pucže mje jeho móž, mje domoj njeře rucže psches džęń a nóž. Pschetož, kař wjele wschschę njebjęša šu džyli semja, tař tež šu jeho pucže wschschę džyli našche pucže a jeho myšle džyli našche myšle. To je řawęcžę wěrnoscž. Šamjeń. M. w. ř.

Swjast laikow zyrkwje a wólby.

Swjast laikow zyrkwje (Volkskirchlicher Laienbund) je to sjednocženstwo zyrkwinszj imyhlenych cźlowjekow, kotrež so nětke wožebje s tymi nustrnymi a wažnymi praschenjemi zyrkwje saběra. Za nusa zyrkwje a nascheho czaša je tuto sjednocženstwo swjedia. Wobzarowacž dyrbi, so je jich hiščeže wjaz wožadow, w kotrychž so to sjednocženstwo sažhdlicž ujemožesche. Sčto je na tym wina, liwkošč wožadnych abo to stare wotwla-kowanie naschich ludži, wot wscheho, sčtož sjednocženstwo, towaš-stwo reča? Esobu to přenje žadanje nascheho czaša pač je, so so sjednocžuju czi, kiž to kamžne sastawaju, potrebaju, wuži-waju, podpjeraju. To tola runje naschi ratarjo nashonja s hwo-jej schodže nětke w hospodarskich praschenjach. Ratarjo njejku sjednocženi do zyka, tehodla tež w tutym czašu, hdžež zyk, sjed-nocženstwo, sarjadowanie, licžba rosriša, teho wliwa nimaju, kotrehož potrebaju. Runje tač pač je to w zyrkwinskim, a runje tač s tym zyrkwinskim swjakom laikow! S wulkeho džela so to ratarjo, kotřiz tu nasdala steja.

A nětke so wólby psched durjemi! Džeń 14. novembra pón-džmy wolicž do saksteje ludoweje komory. Me koho? Jako kšesčenje a zyrkwinszj chzemy tola jenož wolicž tyč, kotřiz kšesčenje so a zyrkej sastupuja. Duž je so spomnjene sjed-nocženstwo pola 4 politiskich stron Saksteje napraschowało, kajkeho stejnisčezja w tutych wězach maju; pola njewotwižnych so njeje halle wopraschalo, dokelž so tuczi wustup s zyrkwje sa hečlo icžinili. S tutemu hečlu pschypadnu duž tež wschitž, kiž hčob njewotwižnym dadža. Wóže to sčto, kiž je kšesčezan a duž hebi zyrkej hiščeže nětke waži?!

Podamy tu te praschenja, s kotrymiž je so naspomnjene to-wašstwo wobrocžilo na němsto-nasionalnu, němstu ludowu, němstu demokratisku a sozjaldemokratisku stronu. Tute 11 pra-schenjow wobschimnu te najwažnische dypki, wo kotrymiž so mjes statom a zyrkwju dojednacž dyrbi, kotryž pač so s dohom te praschenja, s kotrymiž so kóždy jenotliwy saběracž dyrbi, so by dorosmit, wo kelko so do zyla nětke jedna, hdž so wo zyrkwje a jeje pschichodže rěči. Tute 11 dypkow so tač te wjaz hacž 300 000 wólbochmanych wolerjow, kotrež do tuteho swjaska kšuscheja, sa hwoje icžinili.

1. Žadamy hebi, so so te psches wulkostatnu wustawu (Reichsverfassung) evangelskej zyrkwje swěščene prawa psches krajne sakonje na žane waschnje njepschifróčja.

2. Žadamy hebi, so bychu so wotstroniše te postajejnja sak-stehe pschekhodneho schulskeho sakonja, kotrež njejku psches jene s wulkostatnej wustawu. a) § 2, 2 ma so sběhnyč a nabožina ma so po sažadach wulkostatneje wustawy poskicžecž; b) tym, kiž maja prawo woczehnjenja džěči, njejmě so psches tukrajne sakonje abo druhe postajenja to prawo pschifróčicž, s kotrymž móža hebi sjawne schule hwojeho wěrhwusnacžja žadacž; c) dyr-bja dowolene byč privatne ludowe schule sa nabožne mjenšchiny w myšle art. 147, 2 wulkostatneje wustawy.

3. Žadamy hebi, so so sa wólby do radow starschich wschu-džom psches sakon tajna pschiměrna wólba (geheime Wahl mit Verhältniswahlsystem) postaji. Kóždy nan a kóžda macž ma wólbochmanosč. Sapiž wólbochmanych starschich ma so wu-položicž. Ssebi tón sapiž wotpišacž, dyrbi kóždemu dowolene byč.

4. Žadamy hebi, so so njedželi tač zyrkwinskim hwojedže-njam waschnjo sakonšj pschipsnatych hwojedženjow sakhowa.

5. Žadamy hebi, so so zyrkwinskim wožadom to prawo, so maja hame pohrebnisčezja, njewobmjesuje a so so tež na dru-hich pohrebnisčezach zyrkwinskim khowanjam njesadžewa.

6. Žadamy hebi, so stat to, sčtož ma zyrkej prawo, hebi wot stata žadacž, zyrkwje saruna tač, tač hebi to prawo, dobre počinič a sozjalna pschipskuchnosč žada, a so so pschi postajenju tutych žadanjow dospolnje na nětčishe wobstejnoscze w placžisnach a pjenjesach džywa. S kšuschnym dohodam duchownych ma stat pschiplacžowacž, tač so duchowni runych dohodow s tymi stat-nyimi sastojnikami maja, kotřiz so s nimi jenakeho wuwucženja mēli, a to tač dolho, doniž to dželenje njeje wuprajene.

7. Žadamy, so so finanziajna hamostatnosč krajneje zyrkwje a zyrkwinschich wožadow swěščje a so so ani krajnej zyrkwje ani wožadom njesadžewa, wuži-wacž to jim psches wulkostatnu wu-stawu a wulkostatne sakonje swěščene prawo dawksiběranja.

8. Žadamy, so bychu so te zyrkwje njepschecželne postajenja sakstehe sakonja wo wustupje s zyrkwje sběhnyše. Prawo wustu-pa ma so na wschu starobu wobmjesowacž. Přjedy hacž so placžaze wosjewjenja sa wustup pschijimujja, dyrbi so wo tym duchownemu, do kotrehož wožadny wěz kšuscha, powjesč dacž.

9. Žadamy hebi s kulturneho stejnisčezja, so by so tač pschi sapišanju wobobinskich naležnosčow, tač tež pschi licženjach luda sapišalo, kajkemu nabožnemu sjednocženstwu sčto pschipskucha.

10. Žadamy, so bychu so w jastwach, khorowjach a sjaw-nych wustawach žadanja po Wožich kšusbach a duchownym sa-štaranju wot stata a gmejny dopjelniše.

11. Žadamy, so zyrkej sa hwoje kšesčezanske šutkowanie hwoju polnu hwovodu wobkhowa a so so šutkam kšesčezanskeje lubosče žanyč sadžewow njepschihotuje.

Zyrkej a stat.

Wólby do saksteje ludoweje komory so 14. novembra wot-měja. Wot teho, tač wupadnu, wotwišuje wjele, hdž tež niž wscho, sa kšesčezansku zyrkej. Sakste stejnisčezjo wěste strony lē-wizy s zyrkwje maju, bu tež sažo w tutych dnjach psches jenu po-wjesč uowinow rosjašnjenje. Wě to rěč wo jenej wólbye. Wo-licž bē jenož temu dowalene, kotryž bē s zyrkwje wustupič.

A podobne, nē hōrsche je to, sčtož so s Neuköllna, psched-města Barlina, pišche, hōrsche tehodla, dokelž so tu džěči sa wot-pohlady politiskich stron wuži-ja. S Neuköllnu wotměchu nje-wotwižni sozjaldemokratojo na hašach demonstraciju pschecžitwo nabožinje w schulach a to s džěčimi. Njebē wschaf jich jara wjele wobdželnikow, tola wutroba žaromasche, hdž te sto džěči wohlada, wot hōbustawow „Swobodneho sozjalistiskeho sjedno-čženstwa“ w starobje wuczomza hacž dele tym mašm, kotřiz hiščeže njejku daloko wot kolebki pschisčli. Wschē tute cžinjachu demonstraciju, abo lēpje, s tutymi bu demonstracija cžinjena. Jedyn wōšomlětny pachol nješesche psched cžahom napišmo: „Přecž se kžemi teje nabožiny!“ S cžahu džěchu hōlcžki, kotrež bēchu hwoje klanke hōbupschinješle; hōlcžata mējachu druhe rajki hōbu. A psched tutymi pschipskucharijemi rěčesche potom snaty Adolf Hoffmann. Tutón škōnczi hwoju rěč wōlajž: „Přecž s pschiwěru! Sšawa hōwětnej schuli!“ Džěči, tač so pišche, pschifleskowachu wješele a wōlachu hōbu hwoje klatwa! — Sčto to tonule prajisč? —

Zyrkej a stat! Pod tuto napišmo kšusča tač prawje tež ta zyla wěz zyrkwinschich dawkow, dohodow, s jentym kšowom: pje-nježne saloženje zyrkwje. Je to wobožna wěz a tež frudna, frudna wschelakich pschicžinow dla, mjenje je to straschna wěz. Pschetož na pjenjes njeje Snjesowa zyrkej saložena a wot pje-njes njewotwišuje wobstacze Snjesoweje zyrkwje jako tajkeje. Jena krajna zyrkej, jene zyrkwine sjednocženstwo, jena wožada jako tajka wotwišuje wot pjenjes a njemōže, bes tajkich wob-stacž. Tehodla je to zyle pjenježne praschenje jena wulžy wažna wěz sa krajnu zyrkej tač sa jenotliwu wožadu a — njemolny

